

Hallituksen esitys kirkkolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi, HE 108/2022 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta 24.1.2023

KIRKKOHALLITUS⁺

Esityksen valmistelu

- ✓ Uuden kirkkolain valmistelu alkoi kirkkohallituksessa jo vuonna 2005, jota ennen nykyistä vuoden 1994 kirkkolakia oli jo muutettu useamman kerran.
- ✓ Perustuslakiuudistus ja toimintaympäristön muutokset aiheuttivat myös paineita kirkkoa koskevien säädösten muutoksiin.
- ✓ Useat tuolloin meneillään olleet suurehkot osittaisuudistukset kuitenkin hidastivat hanketta siten, että ensimmäinen kirkkolainsäädännön kokonaisuudistusta koskeva esitys tehtiin kirkolliskokoukselle vuonna 2017 ja uudempi versio vuonna 2020.

Esityksen sisältö

- ✓ **Kirkkolaki**
 - ✓ **Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta**
 - ✓ **Laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkinalaitoksesta**
 - ✓ **Laki evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta**
-
- ✓ **Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain muuttamisesta**

Kirkkolakiehdotus

Ehdotus kirkkolaiksi

- ✓ Pohjautuu aiempiin hallituksen esityksiin, mutta:
 - ✓ Kirkkolain alaa on supistettu siirtämällä säännöksiä kirkkojärjestykseen ja esitettyihin erillislakeihin.
 - ✓ Perustuslakivaliokunnan esiin nostamat säätämisyjärjestyskysymykset on huomioitu ja korjattu.
 - ✓ Kirkkolain säätämisyjärjestystä koskevaa säännöstä on jonkin verran joustavoitettu.
 - ✓ Yleisen hallinnollisen kehityksen mukaisesti alistussäännökset on kokonaisvaltaisesti purettu.
 - ✓ Seurakuntarakenteiden muutoksia koskevaa sääntelyä on selkeytetty ja yhtenäistetty.
 - ✓ Henkilötietojen suojaan koskevaan sääntelyyn on kiinnitetty erityisesti huomiota.
 - ✓ Kirkon jäsenten osallistumisoikeuksia on kehitetty.
 - ✓ Lisäksi mahdollistetaan sähköinen päätöksentekomenettely sekä omaksutaan arkistolaki ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019) sovellettavaksi kirkon hallinnossa.

Kirkon tunnustus ja järjestysmuotoon liittyvä sääntely

- ✓ Kirkon tunnustusta koskeva pykälä ehdotetaan edelleen kirkkolakiin.
 - ✓ Määrittää kirkon olemuksen ja luonteen
 - ✓ Uskonnollisen identiteetin kannalta merkityksellinen
 - ✓ Luo perustan kirkon organisaatiolle ja hengellisille rakenteille
 - ✓ Liittymäkohta myös eräisiin virka- ja työsopimussuhteisiin

- ✓ Kirkkolaissa kirkon järjestysmuotoon (tunnustus pohjaan) liittyvä sääntely, joka edellyttää lain tasoista sääntelyä.
 - ✓ Seurakunnan ja kirkon tehtävä (PL 2,3 §)
 - ✓ Eräitä virka- ja työsopimussuhteita koskevat kelpoisuusehdot (PL 80,1 ja 18 §)
 - ✓ Eräät pappisvirkaan ja lehtorinvikaan kuuluvat säännökset, mm. pitäytyminen kirkon tunnustuksessa ja rippisalaisuus (PL 80,1 ja 18 §)

Kirkon tunnustus ja järjestysmuotoon liittyvä sääntely

- ✓ Pappisvirkaa ja papin virkaa koskeva sääntely
 - ✓ Tuomiokapitulin toimivalta suhteessa papin- ja lehtorin virkoihin ja pappisvirkoihin
 - ✓ Seurakuntapastorin virkavaalia ja papin virkojen väliaikaista hoitoa koskeviin päätöksiin liittyvä muutoksenhakukielto
 - ✓ palvelussuhde edellytyksenä pappisvihkimykselle
 - ✓ Pappisvirkaan hyväksymisestä päätetään uskonnollisin kriteerein.
 - ✓ PeVL 20/2003 vp uskonnon harjoittamiseen ja opetukseen tai kirkon hengelliseen toimintaan liittyvissä asioissa ei lähtökohtaisesti ole kyse sellaisista oikeuksista ja velvollisuuksista, joita perustuslain 21 § turvaa.
 - ✓ Valituskielloissa on kysymys sellaisista kirkon uskonnollisia työntekijöitä koskevista ja uskonnollisen yhdyskunnan autonomian piiriin kuuluvista muista asioista, jotka eivät välittömästi koske kenenkään subjektiivista oikeutta.

Alistusmenettelyjen purkaminen

- ✓ Voimassa olevan kirkkolain mukaan noin 15 erilaista seurakunnassa tehtyä päätöstä tulee alistaa ylemmän viranomaisen ratkaistavaksi tai vahvistettavaksi
- ✓ Yleinen hallintokäytäntö → päätösten tarkoituksenmukaisuusharkinnan katsotaan kuuluvan paikallistasolle; kirkossa seurakunnille
- ✓ Alistussäännösten purkaminen lisää seurakuntien itsenäistä päätöksentekoa
- ✓ Pääsääntöisesti alistusmenettelyjen tilalle ei ole ehdotettu uutta prosessia → poikkeus kirkollisiin rakennuksiin liittyvä hallinnollinen lupamenettely, jolla turvataan rakennusten kulttuuriperintöä; kirkollinen rakennussuojelu

Henkilötietojen käsittely – ehdotettu 8 luku

- ✓ Aiemmassa perustuslakivaliokunnan lausunnossa kiinnitetty huomiota sekä jäsentietojen käsittelyyn että diakoniatyössä syntyvien henkilötietojen käsittelyyn (PeVL 4/2020) – valtiosääntöoikeudelliset huomautukset on korjattu
- ✓ Luvun 1 §:ssä säädettäisiin henkilötietojen käsittelyyn sovellettavasta lainsäädännöstä – diakoniatyön osalta viittaukset sosiaali- ja terveydenhuollossa sovellettaviin asiakas- ja potilastietojen käsittelyä koskeviin säädöksiin
- ✓ Luvun 2 §:ssä on säädetty yleinen edellytys erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja käsittelylle – käsittelyn oikeudesta säädetään puolestaan 1 §:ssä ja ehdotetussa luvun 8 §:ssä
- ✓ Jäsenrekisterin suojatoimet: työtehtävän edellyttämä käyttöoikeus, käyttöoikeus- ja lokirekisteri, säädetyt tietojen luovuttamisen edellytykset, virkavastuun periaate sekä jäsenrekisterin tietojen käsittelyn seuranta- ja valvonta. Tietoturvaan sovellettaisiin tiedonhallintalain 4 lukua sekä kirkkohallituksen määräyksiä.

Kirkolliset lait ja ehdotus tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuutta koskevan lain muuttamiseksi

Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta

- ✓ Pohjautuu pitkälti voimassa olevaan lakiin
- ✓ Vertailu kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annettuun lakiin ja valtion virkamieslakiin
 - ✓ Tavoitteena mahdollisimman yhdenmukainen virkasuhteita koskeva sääntely – helpottaa tulkintaa ja soveltamista.
- ✓ Uutta työnantajan velvollisuus tasapuoliseen kohteluun ja syrjintäkielto (ehdotettu 18 §) – hallintovaliokunnan huomautus vuoden 2012 mietinnössä (HaVM 17/2012 vp, s. 5)
- ✓ Tarkempi sääntely kirkkojärjestyksessä, kun asetus ei voida pitää käytössä olevana säädösmahdollisuutena.

Laki evankelis-luterilaisen kirkon työmarkkina-laitoksesta

- ✓ Ehdotus on lähes identtinen vuonna 2015 kumoutuneen kirkon työmarkkina-laitoksesta annetun lain (827/2005) kanssa.
- ✓ Kuvattu työmarkkina-laitoksen päätehtävät, toimielin ja sen toimikausi, päätöksentekotavat sekä kokoonpano, muutoksenhakukielto ja oikeus tietojen saantiin.
- ✓ Erillislaki korostaa työmarkkina-laitoksen erillisyyttä kirkon keskushallinnosta ja sen riippumatonta päätöstoimivaltaa.

Laki evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahastosta

- ✓ Lakiin on koottu kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja evankelis-luterilaisen kirkon eläketurvan rahoituksesta annetun lain säännökset.
- ✓ Säännöksiä on yhdenmukaistettu Kevaa ja Valtion eläkerahastoa (ns. JuEL-toimijat) koskevan sääntelyn kanssa.
- ✓ Uutta ovat muun muassa omistajaohjauksen periaatteet sekä riskien hallinta ja sisäpiirisäännökset.
- ✓ Uuden sääntelyn tavoite on eläkerahaston hallinnon läpinäkyvyyden lisääminen.

Tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan annetun lain muutosehdotus

- ✓ Ehdotetaan muutettavaksi lain 2 §:ää siten, että säädetyn ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat myös evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijat sekä papit.
- ✓ Muutos perustuu perustuslakivaliokunnan säätämisjärjestyshuomautukseen lausunnossaan PeVL 4/2020 vp.

Kiitos!

